

Nr 39.

Av herr **Holmström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å kaffe.

I proposition nr 80 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen ett förslag till höjd beskattning av kaffe. Under nuvarande exceptionella läge, då så stora krav måste ställas på statskassan, torde en höjd beskattning av kaffe vara en lämplig väg att öka statens inkomster. Däremot kunna vägande invändningar göras mot den utformning kaffeskatten erhållit i Kungl. Maj:ts förslag.

Den nuvarande skatten på kaffe uttages genom en tull av 45 öre pr kg. råkaffe. Departementschefen har emellertid ansett, att kaffet bör belastas med en väsentligt ökad beskattning. Såsom mål för merbelastningen har han satt en summa av 27 milj. kronor. Den enklaste vägen att nå detta mål är självfallet att höja tullen med ett belopp, som kan väntas inbringa den önskade summan. Departementschefen avvisar emellertid i propositionen denna väg. Han önskar för sin del komma fram genom en gradering av tilläggsskatten efter varans värde och stannar vid att föreslå följande skattesatser.

Grupp	Råkaffepris inkl. tull öre per kg.	Skatt på råkaffe öre per kg.
I.....	högst 100	40
II.....	101—150	65
III.....	151—200	100
IV.....	över 200	140

Vid ett närmare studium av detta förslag måste man — vilket i det följande skall belysas — komma till det resultatet att å ena sidan man icke uppnår de fördelar ur social synpunkt, som uppenbarligen föresvävat departementschefen, men att å andra sidan den föreslagna gruppindelningen kommer att medföra betydande olägenheter i olika avseenden.

Det är med förvåning man konstaterar, att propositionen icke med ett ord berör de handelspolitiska konsekvenser, som den föreslagna gruppindelningen kan komma att medföra. Det är nämligen att märka, att kaffets kvalitet och smak i främsta rummet är beroende av växtområdet. De olika prisklasserna komma därför att i huvudsak hänföra sig till olika exportländer, vilket även framgår av propositionens redogörelse på sidan 12. Efter nu gällande prisnoteringar skulle allt kaffe från Brasilien komma att hänföras till grupperna I och II i propositionens förslag och alltså drabbas av de lägsta skattesatserna. Kaffe från Columbia, Venezuela och vissa centralamerikanska stater skulle däremot komma att belastas med en väsentligt högre skatt. En tullpolitik från Sveriges sida, som så ojämnt måste drabba olika länders export till oss

av en och samma vara, måste väcka allvarliga betänkligheter. En sådan utformning av skattesatserna måste oförmånligt inverka på vår export. Olägenheterna bli desto mera framträdande som vår handelsbalans med Brasilien redan är starkt passiv under det att vi i de andra här omnämnda länderna lyckats upparbeta en exportmarknad, som än ytterligare kan utvecklas. Vi ha i dessa svåra tider all anledning att vara rädda om tillgängliga exportmarknader och undvika åtgärder, som i onödan skapa irritation vid vårt varuutbyte med andra länder.

Den i propositionen föreslagna gruppindelningen och skatteskalen kommer även att vålla olägenheter och irritationer på den inhemska marknaden både för handeln och för konsumenterna. De fördelar ur social synpunkt som departementschefen synbarligen tänkt sig uppnå genom en skatt efter varuvärde torde till övervägande del vara illusoriska. De kaffekvalitéer, som kunna hänföras till grupp I, konsumeras praktiskt taget icke inom vårt land, vilket även framhålls i propositionen. Vad övriga kvalitéer beträffar så förefinnes i konsumtionen ingalunda någon parallellism mellan inkomstskikt och prisklasser. Kaffe konsumeras i blandningar med mycket varierande sammansättningar. Det är en uppenbar felbedömning att hänföra de dyrare kvalitéerna uteslutande till någon speciell »lyxkonsumtion». De användas nämligen såsom tillsatser i rosteriernas blandningar för att göra dessa »fylligare» i smaken. I blandningarna skulle därför komma att ingå kaffe i olika kvantiteter belastat efter olika skattesatser.

Enligt propositionens egna uppgifter skulle den övervägande delen — 85 à 90 procent — av kaffet efter nuvarande prisnoteringar komma att hänföras till grupp II. där skattesatsen föreslagits till 65 öre per kg. råkaffe. Det måste under sådana förhållanden vara av ett högst tvelaktigt värde att uppdelade de resterande 10—15 proc. på två högre skattegrupper i synnerhet som dessa kvalitéer praktiskt taget aldrig konsumeras annat än i blandning med kvalitéer från 65 öres gruppen. Betydande olägenheter uppstå emellertid för importörerna genom detta arrangement. Olägenheterna bli särskilt framträdande beträffande kvalitéer, som ligga nära de i skatteskalen satta prisgränserna. Relativt obetydliga fluktuationer i priser, fraktkostnader eller valutakurser kunna medföra betydande förändringar i skattesatserna och därmed i priskalkylerna. Sådana hopp kunna medföra förvirring i prissättningen både inom partihandeln och detaljhandeln.

En övergång från viktull till värdetull måste även medföra kontrollsvårigheter och ökad arbetsbörda för tullmyndigheterna. Likaså bli möjligheterna att kontrollera prisutvecklingen inom handeln högst försvårade för att ej säga omöjliggjorda.

Av vad här anförts torde framgå att övervägande skäl tala mot en gradering enligt propositionens förslag och för en enhetlig beskattning efter viktsenhet. Denna beskattning torde lämpligen böra utgå med 65 öre per kg. råkaffe, vilket innebär ett bibehållande av den belastning som nu utgår genom den särskilda importavgift, som infördes från den 24 nov. d. å. Därmed skulle även departementschefens egen kalkyl följas, då han i propositionen beräknat

inkomsten 27 milj. på basis av en årsförbrukning av 42,000 ton råkaffe och en skattesats av 65 öre per kg.

I propositionen beröres även frågan om skattens inverkan på mellanhandskostnaderna. Departementschefen anser att skatten icke skall belasta konsumenten med mer än sitt ursprungliga belopp. Det framgår dock ej tydligt av propositionen vad som menas med denna formulering. Det finns nämligen vissa kostnadselement inom handeln som direkt påverkas av en prishöjning oavsett dess orsaker. Ett sådant kostnadselement är återbäringen. Det torde nämligen vara praktiskt ogenomförbart att frånräkna den höjda kaffeskatten från återbäringsberättigad inköpssumma. Ökade kapitalutlägg vid inköpet medföra även ökade kostnader för räntor och risker. Ett uttalande på denna punkt bör alltså formuleras så att konsumenten ej bör belastas med mera än skatten *och av denna direkt föranledda kostnadsökningar*.

Under hänvisning till vad ovan framhållits hemställas,

att riksdagen måtte besluta antaga den i proposition nr 80 föreslagna förordningen om skatt å kaffe med den ändringen, att den i 2 § intagna graderade skatteskalen utbytes mot en enhetlig skattesats av orostat kaffe med 65 öre per kilogram, samt

att i motionen framförda synpunkter på mellanhandskostnaderna beaktas om riksdagen skulle uttala sig på denna punkt.

Stockholm den 2 december 1939.

Nils Holmström.
